

izdaja ob 4 zjutraj.
Stane celoletno . . . 180 K
mesečno 15 .
zaased. ozemlje . 300 .
za inozemstvo . . 40 .
Oglaš. za vsak mm višine
stolpca (58 mm) . . 2 K
mal. oglaš. do 30 mm
stolpca (58 mm) . . 1 .

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo:
Miklošičeva cesta št. 108
Telefon št. 72.
Opisništvo:
Šodna ulica št. 4
Telefon št. 38.
Račun kr. pošt. št. 11.542

Ljubljana, 13. januarja.

Včeraj smo na kratko obeležili in povdarili interes vse naše javnosti na razpravah, pri katerih se bodo likvidirali računi trboveljskega sporazuma. Ministerijalna komisija, ki bo ta posel vršila je že imenovana in začela je, kakor smo izveščeni, generalni ravnatelj rudarskega oddelka ministrstva za šume in rude dr. Antula. Njeni člani so visoki ministerijalni uradniki. Mi odkrito izjavljamo, da se nam sestava te komisije ne dopade. Že včeraj smo rekli, da sega predmet njenega pretrsa tako neposredno v vsakdanje življenje slehernega državljana, da smatramo javno razpravo za nujno potrebno. Pod javno razpravo razumevamo udeležbo zastopnikov širokih slojev. Ministerijalna komisija je birokratski aparat, ki bo dognal svoje rezultate, pa ne bo imel, tudi če svojo nalogo še tako dobro in objektivno izvrši, one avtoritete, katera je potrebna, da javnost absolutno veruje v točnost dognanih števil. Odkar so se gospodje Brejci in Serneci tako lahkomišlečno poigrali s premo-govnimi cenami, je treba dvojne previdnosti. Mi smo za mešano komisijo. Rudarji žal niso vstajali pri svoji zahtevi po trajni kontroli poslovanja Trboveljske družbe, navzlic temu bi jih trebalo pritegniti in z njimi zastopnike konzumentov.

S komisijo nismo zadovoljni tudi zbog tega, ker je le priložnostna. Dejanski stan, ki ga bo jutri ugotovila na podlagi produkcije, stroškov in dohodkov se pojutrišnjem zopet spremeni. Ako se zavedajo rudarji svoje javnosti slovesno dane besede, bodo produktijo premoga morali znatno zvišati. S tem pa je takoj dana nova baza za ugotovitev dohodkov podjetnika. Kontrolna komisija nad Trboveljsko družbo bi morala biti torej stalna in trajna.

Naloga te komisije se mora razširiti. Njena zadača ne sme biti samo ta, da preračuna v koliki meri bo moral jugoslovanski potrošač prispevati k stroškom trboveljskega sporazuma temveč tudi ta, da vidi kako bi se dalo breme, ki preti konzumentu čim najbolj zmanjšati ali sploh odstraniti. Dejstvo je, da producira Jugoslavija skoraj najdražji premog na svetu. Priznajmo da deloma zato, ker si rudniška podjetja nabavljajo potrebne obratne naprave ogromnim pritiskom skoraj da prohibitivnih carin in ker se država premalo briga tehnično olajšanje obrata. Danes nam iz Beograda poročajo, da je ministerijalni komite sklenil revidirati carinske tarife. Treba bo jemati obzir na potrebe naših premogovnikov.

Preko moči komisije gre vprašanje zvišanja produkcije. Plaćujemo najdražji premog tudi zato, ker je jugoslovanski rudar v svoji kapaciteti daleč zaostal za tovariši iz drugih dežel. Kakor hoče javnost, da se podvržejo računi podjetnika strogu nadzorstvu, tako ima pravico zahtevati kontrolo nad množino produkcije.

Čim več bodo trboveljski rudarji nakopali, tem manjša bodo bremena, ki padejo vsled trboveljskega sporazuma na celo naše narodno gospodarstvo. Zvišana produkcija bo dokazala javnosti, da so bile njene simpatije za ru-darske zahteve upravičene in zdrave. Trboveljska kriza nam je končno znova predočila potrebo socializacije rudnikov. Nagnati nas mora, da to vprašanje z vsjo opreznostjo, pa istočasno z energično doslednostjo študiramo, da se na vzgledih, ki se pripravljajo na Nemškem in na Češkem, učimo in da pripravljamo tudi mi njega končno rešitev.

Pariz, 13. januarja. Raoul Perret je izbran za predsednika francoske zbornice. Na prvi seji parlamenta je prišlo do spopada med dvema poslancema, ki sta se obkladala z zausnjicami.

Italija zahteva odgoditev rapallskega sporazuma.

Beograd, 13. jan. (Izv.) Vlada je sprejela iz Rima noto, ki zahteva odgoditev izvedbe rapallske mirovne pogodbe do meseca maja. Noto je prišla nenadoma, v trenutku, ko je naša vlada že izvršila potrebne korake za zasedbo izpraznjenega ozemlja. Zdi se, da bo vlada odklonila italijansko zahtevo. O stvari bo razpravljali še ministrski svet.

Rim, 13. jan. (Izv.) Nocoj je prišel iz Turina v Rim ministrski predsednik Giolitti, da predseduje italijanskemu ministrskemu svetu, ki bo odločil kako in kdaj se izprazni ozemlje, ki pripada po rapallski pogodbi Jugoslaviji. Vojno ministrstvo

je izdelalo poseben načrt za to izpraznitev in ga predloži posvetu v odobrenje. Imenovane bodo vse tri komisije, ki naj izvršijo razmejitve z Jugoslavijo, in sicer ena za mejo od Kastva do zapadne točke, ena za Zadar in ena za meje reške države. Zadnja komisija bi skupno z jugoslovansko in reško odločevala tudi o podrobnostih luke Baroš in Delte. V slučaju, da se te komisije ne sporazumejo med seboj, bo glede Baroša in Delte odločil švicarski zvezni predsednik. Daže bodo imenovani zastopniki Italije za ekonomsko-financijsko posvetovanja z Jugoslav.

Besedilo prestolnega govora.

Beograd, 13. jan. (Izv.) Danes je bila seja ministrskega sveta na kateri se je še enkrat redigiralo besedilo prestolne besede.

Beograd, 13. januarja. (Izv.) Prestolni govor naglašja v programatičnem delu, da mora vlada na podlagi ustave učvrstiti narod in državno edinstvo, na kar bodo morali delati zlasti upravni organi in oblasti. V svojem drugem delu naglašja prestolni govor popolno enakopravnost veroizpovedi in gradjanskih pravic plemen in socialno in ekonomsko zaščito slabotnih in majhnih. Takoj po prečitaniu prestolnega govora bo seja zaključena. Prihodnja se bo vršila v soboto z dnevnim redom: Volitev odbora za izpremembo poslovnika, volitev ustavnega odbora in debata o poročilu verifikacijskega odbora glede spornih mandatov.

Pašićev odgovor klerikalcem.

Beograd, 13. jan. (Izv.) Pogajanja s klerikalci so definitivno razbita. Razgovor med Pašićem in Korošcem je bil jako oster. Pašić je očital klerikalcem neiskrenost v politiki napram narodu in državi.

Zagreb, 13. jan. «Večer» poroča iz Beograda, da je odgovoril Pašić na zahteve muslimanov in klerikalcev glede avtonomije pokrajin, ki naj bi imele dosedanje meje, da o tem ne more biti niti govora. Izjavil je med drugim: «Ako naj ostane vse pri starem, zakaj smo se pa potem sploh borili za ujedinjenje?» Na pripombo dr. Korošca, da je Jugoslovanski klub potem primoran zapustiti Beograd, je Pašić odgovoril, da klerikalci tega ne more in noče nihče braniti.

Pogodi zemlje-radnikov.

Beograd, 13. januarja. (Izv.) Zemljoradnički klub je za vstop v vladu predložil Pašiću pismo pogoje, ki predstavljajo nekaj delovni program za koalicijski kabinet. Med programatičnimi zahtevami se nahajajo med drugim: 1.) Volitve naj se vrše po stanovih. 2.) Volilci imajo pravico, da odpokličejo poslanca (vezanje mandata). 3.) Preskrba uradnikov in njihova odgovornost za vse protizakonito vedenje in nevršenje službe. 4.) Brezplačno sodstvo in obramba pred sodišči. 5.) Ukinjenje vojnih in duhovnih sodišč. 6.) Policija preide v roke samoupravnih teles. 7.) Vojaska služba naj se uredi tako, da bo podobna bolj narodni šoli. 8.) Ves pouk mora biti brezplačen. 9.) Skrb za narodne zavode in brezplačna babična pomoč. 10.) Vera je zasebna stvar. 11.) Agrarna reforma naj se izvede v duhu zahtev zemljoradniškega saveza. 12.) Zadrugarstvo je obvezno. 13.) Promet se mora urediti po potrebah sel. 14.) Splošna preskrba vojne siročadi. 15.) Uvedba progresivnih davkov. 16.) Poljedelstvo je najvažnejši del gospodarstva in ga je zato predvsem treba podpirati. — Poleg teh programatičnih zahtev so

stavili zemljoradniki še nekatere druge, kakor: 1.) Konstituenta naj bo suverena. 2.) Ustava mora garantirati narodno in državno edinstvo. 3.) Samo eno zakonodajno telo. 4.) Samouprava občin, okrugov in oblasti. Na podlagi teh zahtev se zemljoradniki pogajajo glede skupnega delovnega programa. Izbrali so v to svrhu odbor 6 članov, ki naj izdela program za notranjo in zunanjo politiko države. Ta odbor se pogaja z demokrati in radikalci. Splošno se domneva, da se je položaj znatno izboljšal, ker odgovarja ta program v bistvu demokratskemu stališču.

Beograd, 13. jan. (Izv.) Danes so se nadaljevala pogajanja demokratsko-radikalne vlade z zemljoradničkim klubom. Vlade stranke sta zastopala Pašić in Davidović, zemljoradnike pa Lazić in Pucelj. Zastopnik demokratov Davidović je izjavil, da se strinja z vsemi programatičnimi točkami zemljoradnikov razen dveh, pa tudi glede teh dveh so mogoča še pogajanja. Tudi Pašić ni odklonil zemljoradniških zahtev, vendar še ni mogel dati definitivnega pritrdilnega odgovora.

Prisega ostane.

Beograd, 13. jan. (Izv.) V soboto bo izvoljen v konstituenti posebni odbor za spremembo poslovnika. Temu odboru bodo izročeni spreminjevalni predlogi, ki so jih posamezni klubi izročili predsedništvu. Vlada je pripravljena sprejeti vsak praktični nasvet izključuje pa spremembo prisega, ker ne gre, da bi se poslanci zaprisegli po dveh bistveno različnih formulah. Izjavila se je tudi proti uvedbi posebno koaliciirane večine, ker nosi konstituenta koalificijo v sebi in bi uvedba take večine le otežkočila njeno delo odnosno izročila Ustavotvorno skupščino političnim špekulacijam raznih malih skupin.

Revizija carin in trošarin.

BEograd, 13. jan. (Izv.) Ekonomsko-financijski komitet ministrstva je sklenil, da se takoj uvede revizija carin, trošarin in železniških tovornih tarifov. Nameravano je znižanje onih postavk, ki se tičejo domače industrije. Trgovsko-obrtne zbornice bodo pozvane, da predložijo svoje podatke in da se na to pristopi znižanju teh postavk.

Prost uvoz sladkorja.

Beograd, 13. jan. (Izv.) Ministrski ekonomsko-financijski odbor je danes zaključil, da je promet s sladkorjem, tudi uvoz, že od jutri naprej popolnoma svoboden proti plačilu monopolne takse dveh dinarjev pri kg za uvoženi sladkor. Vse ostale pristojbine ostanejo neizpremenjene. Sladkor domače produkcije nosi enaka bremena kakor doslej. Od nove uredbe se pričakuje, da bo znatno znižala cene sladkorja.

Odprava sovjetov v ruski armadi.

Pariz, 13. jan. Poročila iz Helsingsforsja javljajo po ruskih «Izvestijah», da je pri osmem kongresu ruskih sovjetov bil poskušen nov atentat na Ljenu na ulici, ko se je peljal h kongresni seji. Proti njegovemu avtomobilu je bila vržena bomba, ki je ubila tri vojake in več pasantov. Atentatorji so zbežali. Agence Radio pa javlja, da je Ljenu najbrže zašel iz hiše. Ruska vlada je poklicala k njemu iz Berlina dva profesorja, med njima dr. Hisseja, da zdravita Ljenu. Vrhovni poveljnik sovjetskih čet Trockij je izdal novo dnevno povelje, v katerem prepoveduje vsakršno politično udeležbo vojaštva, ker se je preveč razpaslo uhajanje in samolastna demobilizacija. Trocki izjavlja, da je domovina v nevarnosti. Tudi

odpravlja Trocki soviete v armadi. češ, da se morajo povelja častnikov poslušati brezpogojno in da nimajo vsaki pravice kritike. Tako padajo vsi boljševiški eksperimenti drug za drugim.

Moskva, 13. januarja. Deseti kongres komunistične stranke je odložen na 16. marca.

Kopenhagen, 13. jan. (Izv.) Iz Helsingsforsja dospeli zadnji boljševiški listi objavljajo odredbo petrograjske sovjetske vlade, po kateri se imajo vse tovarne vsled pomanjkanja premoga od 31. decembra do 10. januarja zatvoriti. Delavci pa so dobili ukaz, da morajo pomagati pet dni pri transportu kuriva. Vse stare, lesene hiše v predmestjih se morajo podreti ter porabiti za kurivo.

Kako je na Reki.

Politične prilike po izgonu arditov. Legionarji odhajajo še vedno. Doslej jih je zapustilo Reko nekaj nad 3000. Vendar jih je v mestu še nad tisoč, mnogi so se že preoblekli v civilno obleko. Nekateri hočejo menda ostati stalno v mestu.

Mnogo civilnega prebivalstva se je že vrnilo. Marsikatero hišo in stanovanje so našli oropano ali pa zasedeno od tujcev. Cene so še vedno fantastično visoke in se ne dajo primerjati niti s cenami v Trstu, niti z onim v Jugoslaviji. Večinoma prevladuje lira, pa tudi mnogo ponarejenih reških in starih nežigosanih avstrijskih kron je še v prometu.

Borba strank za sestavo mestne vlade se je razvila precej hitro. Poostrišla se je že toliko, da so neki — seveda policiji neznani — storili vrgli pred dvema dnevnoma bombi proti hiši dosedanjega župana Giganteja. Celo pritličje je razbito; Giganteju se ni nič pripetilo, ker je spal v prvem nadstropju. Policija preganja pristaše reške avtonom. stranke in jih je že nekaj zaprla. Tudi nekaj Jugoslovancev se nahaja v reških zaporih. Večina zasebnih ljudi nosi zaradi osebne varnosti orožje, navadno revolverje v žepih. Često se rabi to orožje kot argument politične borbe. Za prihodnje volitve v reško «konstituentno» se je borba že razvila, in ker se še nahajajo na Reki d'Annunzio in mnogi legionarji, je na videz doslej najmočnejša in gotovo najbolj aktivna stranka italijanskih nacionalistov, fašisti, ki nadaljujejo program združitve Reke z Italijo ali aneksije. V zadnjih dneh si je ta stranka nadela ime «Blocco Nazionale». Druga stranka je «Ljudska», ki se je obnašala pasivno napram «regenci». Zelo so nasprotni fašistom in za zmerno politiko Reke tudi napram Jugoslaviji, ker vidijo bodočnost te luke le v mirnem gospodarskem razvoju, ki bi privabil jugoslovansko in ogrsko zaledje na Reko, mesto na Trst. Zato je ta stranka proti militarističnim poizkusom Italije in bi rada ohranila Reki neko resnično avtonomijo, sicer je pa tudi ta stranka italijansko-narodna. Nadalje se je pojavila neka tretja skupina reških Italijanov, ki jo vodijo Bellasich, Springhetti in Chiopris. Ta skupina si je dala ime narodne demokratske stranke. Tudi ona je nacionalistična italijanska, toda v soglasju z vsakokratno vlado v Rimu. Načeloma je ta stranka torej oportunistična in danes giolittijanska. V programu ima red, pravičnost, italijanstvo mesta, dogovori z Jugoslavijo glede trgovine in prometa po železnici in na morju, tranzita, carine itd. ter nekatere socialne reforme. Morda bo ta stranka, ki je najbolj podobna italijanski liberalni stranki Trsta, Istre in Goriške, postala glavna reška stranka. Fašistom bo najbrže dajala potuho. Skupina nekdanjih reških prvakov Ossoiniacka, mlajši Vio in Mini, stoji ob strani in so morda doigrali. Glede jugoslovanskega političnega nastopa se odločitev ni padla. Med reškimi Jugoslavlani, ki so pa po številu zelo padli vsled razmer v zadnjem letu in med avtonomisti, ki

jih vodi Gothardi, je opazati precejšnjo prijaznost.

D'Annunzio stanuje v neki vili v ulici Buonarrotti in piše svoje diplomatske akte ter neko pesnitve. Svoje akte hoče končati do dne 26. t.m., ko se otvori italijanski parlament ter potem odpotovati z Reke.

Zagreb, 13. januarja. Včeraj je bila tukaj skupščina reških avtonomasev in socialistov, ki je sprejela resolucijo, v kateri se izjavlja, da smatrajo rapallsko pogodbo za pošteno in da obojajo aneksionistične namere na Reki. Nadalje zahteva resolucija, naj legionarji zapuste mesto in naj se izvede razoroženje. Končno izjavlja, da pomenja dober sporazum z jugoslovansko vlado življenjsko vprašanje za Reko. Nadalje zahteva, naj se razjasni položaj glede baroške luke. Za slučaj, da se dosedanjim reškim beguncem onemogoči povratek, se bo osnovala v inozemstvu protivlada, v kateri bodo sodelovale vse stranke. — Te resolucije bodo dostavljene jugoslovanski italijanski in vsem zavezniškim vladam.

Atentat na puljsko smodnišnico.

Trst, 13. jan. Včeraj ponoči so neznan, — Italijani pravijo, da so to bili «jugoslovanski agitatorji» — poskusili napasti praharno v Kaštelu pri Vodnjani blizu Pule. Streljali so na stražo in jo ranili, ker pa je prispela pomoč karabinierjev, so zbežali in jih ni bilo mogoče dobiti.

Mednarodni položaj češke republike.

Praga, 13. januarja. (Izv.) Včeraj popoldne je podal zunanji minister dr. Beneš v skupni seji čeških poslancev in senatorjev ekspozé o zunanjem položaju ter ugotovil, da je internacionalni položaj države na eni strani utrjen po dogovorih z drugimi državami, na drugi strani pa se je razmerje posebno z Avstrijo in Ogrsko zelo zboljšalo.

Upati je, da bo internacionalni položaj, ne glede na to, kaj se pomladi zgodi v Rusiji, vedno bolj konsolidiran.

Dr. Beneš je potem poročal o svojem potovanju v Rim ter je izjavil, da bo do v Rimu vprašanja ločitve cerkve od države, kakor tudi rapallske pogodbe predmet razpravljani.

Odgoditev pariškega sestanka?

Pariz, 13. januarja. (Izv.) Vsed dogodkov, ki so se odigrali včeraj v zbornici, je konferenca ministrskih predsednikov, ki bi se imela vršiti dne 9. februarja, odgojena.

London, 13. januarja. Astronomska opazovalnica v Greenwichu sporoča, da trči dne 26. junija zemlja ob takozvani Ponsov komet, seveda brez opasnih posledic, in da bodo prebivalci severnih pokrajin ta dan mogli opazovati zanimive astronomske in meteorske pojave.

Politične beležke.

Demokratski klub se ni končno sklepal o zasedbi portfelja finančnega ministra. Danes je v ospredju kandidatura prof. dr. K. Kumariudija, ker se Drasković radi bolezi brani.

O posebno reakcijskarni nameri demokratov pripovedujejo zadnje dni veselski in klerikalni listi, češ demokrate so hoteli baranjsko veleposestvo bivšega nadvojvode Friderika, ki neri nad 80.000 orolov, iztrgati agrarni reformi, opehariti dobrovoljce in druge upravičence za krasno zemljo ter pokloniti posestvo prestolonasledniku. S tem bi, kakor se izražajo klerikalni listi, napravili demokrate „masno kupčijo“, češ s tem darom bi si za vedno zadolžili prestolonaslednika. Mimogrede bodi povedano, da je skrajna nezamrnost imputirati našemu vladarju, da bi se dal z darovi privezati na kakšno stranko. To si predrežnjo klerikalci napisati o jugoslovanskem vladarju, e habsburških cesarjih si tega še misliti niso upali! Državni oblasti pri nas se zdi to očividno tudi popolnoma redu... O stvari sami pa rečemo le to: Posestva Friderika Habsburga so zapadla konfiskaciji in so danes državna last. Z njimi torej ne razpolaga nobena okrajna ali županijska skupščina in kolikor smo informirani, je šlo le za resolucijo baranjske skupščine, da naj bi se vzorno posestvo ohranilo kot kronjska domena. Resolucija drugega uspeha ni imela, nego da je pokazala moralo nekoliko preveč „političnine vne“. Razpolagati s Friderikovimi domenami ima pravico edino le parlament, odnosno subsidiarno ministrski svet. Kdor povrh pozna silno tanko glavnost regenta, ve, da je več nego predrežno, vezati njegovo ime s podobnimi akcijami.

Socialistična konferenca v Zagrebu. Socialmodemokratska stranka jugoslovije je na dan 16. t. m. sklicala v Zagreb konferenco, na kateri se bo razpravljalo vprašanje o notranjem delu in organizaciji stranke kakor tudi vprašanje o sedanjem mednarodnem stanju socialističnega gibanja.

Accurti-Radić. Zagrebska preiskovalna oblast je zahtevala, da se iz Maribora pripelje v Zagreb oni Martenko, ki se nahaja v tamkajšnjih zaporih in pri katerem se je našlo, ko je bil aretiran, pooblastilo Stipe Radića. Martenko je bil, kakor znano, aretiran, ko je nameraval pobegniti preko meje v Avstrijo. Razen Radićevega pisma se je tedaj našlo pri njem 20.000 dolarjev. Dokazano je, da je Martenko imel orožje, katero pa je vrgel od sebe, ko je bežal pred orožnikom. Martenko je udeležen pri znani veleizdajniški aferi bivšega državnega pravdnika Accurtija.

Preiskava proti vukovarskim komunistom je končana. Oblasti so aretirale preko 30 oseb, med njimi predsednika lokalne organizacije Ivana Bečka, tajnika Šipusa in Bogumila Hermanna, ki je obenem vojni begunec.

Občinske volitve v Vojvodini. Ministrstvo za notranje stvari si sklenilo, da se v Vojvodini leto ne izvedejo občinske volitve, temveč da se vsa mesta popolnijo z imenovanji. Zato je ministrstvo za notranje stvari pozvalo vse okrajne in mestne načelnike, da do dne 1. februarja predložijo kandidatske liste, da bo moglo ministrstvo potem izvršiti nadaljnje odredbe.

Jugoslovanske demonstracije v Zadru. Prošlo nedeljo je skupina hrvatskih delavcev demonstrirala po Zadru in klicala „Doli z Italijo!“. Prišlo je do poboja z „legionarji“, ki so končno s pomočjo karabinijerjev razpršili demonstrante in dva znatno ranili. Ranjenca sta bila aretirana.

Razkralj Nisita in njegove objave. „Crnogorski urad“ pošilja italijanskemu časopisu vest, da je razkralj Nisita odklonil jugoslovansko apnazo v znesku 300.000 dinarjev. Pri tej priliki je ta urad zopet enkrat protestiral proti „mednarodnemu zločinu“, ki se je zgodil, ko so vesolice pristale na ljudski sklep iz Podgorice in depustile, da se je „zatri“ crnogorska kraljevina.

Pečuh v mejah Jugoslavije? „Jutarnjema listu“ se poroča iz Beograda, da se je minister notranjih del, Drasković, vrnil iz Baranje, kjer je baje konferiral z madžarskimi politiki Karolyijev stranke, ki so zahtevali, naj bi ostal Pečuh v mejah Jugoslavije, dobi pa naj neko avtonomijo. Zahtevali so tudi zameno žigosanih kron za kronsko-dinarske novčanice, kor je zaradi avstrijskih novčanic promet zelo otežkočen. Člani madžarske deputacije so pristali na to, da vrši naša oblast neko kontrolo ter da ima svojo policijo. Zato pa bi naša država dobivala premog iz pekujaških premogovnikov ob povoljnih pogojih.

Karl Habsburg pripravlja povratak na Ogrsko. Francoski listi zopet mnogo razpravljajo o predložitvi vrnitvi ekskralja Karla na ogrski prestol. Ekskralj trdovratno vzdržuje propagando za posebno v francoskem časopisu. Proti Nemcem pri tem zavzema izrazito sovražno stališče, in pravi, da mu ne more nihče predbacivati, da bi on kdaj imel z Nemčijo Hohenzollernem prijateljske stike. On da je takoj pri svojem nastopu vlade poskusil doseči separaten mir, ter meni, da bi onemogočilo njegovo zasledenje ogrskega prestola združitve Avstrije z Nemčijo. Da bi pomenila njegova povrnitev na ogrski prestol novo nevarnost za mir, je izključeno.

Agenti Avstro-sovjeta. Beograjski „Epohi“ poroča njen varšavski dopisnik dodatno k svojnemu poročilu o delovanju avstro-sovjeta pod vodstvom Rakovskega, da je te dni odpotovala iz Kijeva preko Lvova na Dunaj v avtomobilu z rdečimi zastavicami boljševiške delegacije z desetiimi člani pod vodstvom Arzenija Voznesenskoga, komisarja za vprašanje bližnjega vzhoda v sovjetski vladi. Med delegati se nahaja nekaj ljudi iz neposredne bližine Rakovskega. Delegacija ima nalogo, da izvrši organizacijo in ujedinjenje socialističnih frakcij avstrijske levice, a da da nova navodila in pomoči čehoslovanskim in jugoslovanskim komunistom. Agent sovjetske vlade na Dunaju je neki dr. Frey, ki ga sovjetska vlada službeno oslovjava: predsednik centralnega komiteta vojaških sovjotov v avstrijski vojski. — Po poročilu istega dopisnika je sovjetska vlada organizirala okoli 3500 boljševiških agitatorjev, ki jih hoče s ponašanjem potniti listi vtičtopiti v Čehoslovansko in balkanske države, da tam povedo boljševiško propagando. Nekaj teh agitatorjev, ki je potovalo iz

Kijeva po poljskem teritoriju, je poljska vlada prišla in pregnala preko meje.

Češka narodna cerkev. Ob navzočnosti 300 delegatov je bil te dni v Pragi odprt prvi kongres čehoslovanske narodne cerkve, katerega so se udeležili zastopniki ruske, srbske, pravoslavne in ameriške cerkve, ki so pozdravili kongres. Srbski vladika Dositej je poslal pismeno izjavo, da bo Sveti sinod v kratkem sklepal o ujedinjenju narodne cerkve srbske in češke. Kongres je po dvodnevnem zborovanju ustanovil temelje, na katerih se izgradi samostojna češka cerkev. S tem je borba med Rimom in samostojno češko cerkvijo stopila v najostrejši stadij. Češka cerkev se ni dala oplasti s papeževimi izjavami, ki je zagrozil z največjo strogostjo. Katoliški češki episkopat sicer z vsemi sredstvi nadaljuje borbo, a kakor kaže ta kongres, brez vsakega uspeha.

Novi olovaški nadškof. Bivši poslanec Ciril Stojan je imenovan za olovaškega nadškofa ter bo 15. t. m. ustoličen.

Italijanski poslanik na Reki. Italija je določila cav. Castellija za svojega bodočega zastopnika pri svojih državni reški. Nastopil bo svoje mesto neposredno po izmeni ratifikacije rapalske pogodbe.

D'Annunzio — voditelj nacionalistične stranke v Italiji. V Rimu se govori, da se D'Annunzio namerava aktivno udeleževati političnega življenja. Postavil se bo na čelo nacionalistične stranke in razširjal njen program.

Italijani in Zveza narodov. Danes popoldne se je vršila v Milanu druga seja italijanske družbe za Zvezo narodov. Udeležili so se je zastopniki Nemčije, Avstrije, Ogrske in Bolgarske. Bolgarija je bila zastopana po profesorju Kurovu. Francozi in Angličani so s poudarjanjem svojega stališča napram namerti, sprejeti Nemčijo v Zvezo narodov, udeležbo na tej konferenci, odklonili. Seja je bila z govorom senatorja Ruffinija, predsednika italijanske družbe za Zvezo narodov, odprta. Posebno zanimiv je bil govor avstrijskega zastopnika, Dumba, ki je poročal o političnem in gospodarskem življenju v Avstriji ter oni bolgarskega delegata, ki je podal žalostno sliko o razmerah v svoji domovini. Tudi ogrski zastopnik Mikol je podal malo prijazno sliko o položaju Ogrske.

Odhod Italijanov z Dunaja. Dne 15. januarja bo italijanska vojaška misija zapustila Dunaj in bo prevzel njene agente vojaški ataše.

Povsod so enaki. Bivši ogrski klerikalni trgovinski minister Rubinek je vsled neke trgovske afere težko kompromitiran. Ogrska državna železnica je namreč sklenila z uko nemško krdo pogodbo, pri kateri je trgovinski minister zaslužil 27 milijonov kron. Pri zopetnem sestanku parlamenta se bo politični preiskovalni odbor bavil z vprašanjem krivde bivšega trgovinskega ministra. Sicer je pa ta slučaj šele začetek razkritij številnih takih „poslov“, „klerikalne bele“ vlade. Govori se tudi, da je bivši minister za vero in nauk, Haller, ki je bil pri svojih ministirovanjem ubog učitelj, sedaj milijonar in večkratni hišni posestnik. Vsa ta razkritja bodo v kratkem obelodanjena v brošuri. — Ti ljudje so povsod in vedno isti!

Pred novimi resnimi dogodki na Grškem. Iz Pariza prihajajo poročila, da se Venizelos resno pripravlja na državni udar, ki ga misli izvršiti na Grškem. Te daj se je mudila pri Venizelosu deputacija iz otoka Krete, ki mu je izjavila, da so Krečani, kakor vsi otocani kot en mož za Venizelosa; vse je pripravljeno za splošno vstajo. Po informacijah iz venizelistovskih krogov, bo Venizelos odšel na Kreta, kjer bo proklamiral svobodno Grško. Vsi novi kraji Grške so v veliki večini za Venizelosa. Značilno je, da Venizelos ne prikriva svojih namenov, ampak je že raznim novinarjem jasno izjavil, da čaka samo ugodne prilike, da izvede državni udar na Grškem.

Za revizijo sevreske mirovne pogodbe. Pod naslovom: „Bodočnost zapadne Tracije“ so objavili angleški večerni listi pismo, podpisano po najuglednejših politikih Anglije, v katerem se veli, da je nesprejemno, da se je zapadna Tracija dodelila Grčiji, in sicer iz razloga, ker sta dve tretjini prebivalstva v njej proti grški okupaciji in je Bolgarska s tem izgubila izhod na Egejsko morje in ne more razviti svojega gospodarskega življenja, ter je vsled tega navezana na centralno silo. Sedanja situacija na Grškem je ugodna za težnje po reviziji sevreske pogodbe. Podpisani apelirajo na angleško vlado in narod, da v interesu bodočega miru ugodni upravičenim aspiracijam krščanske in muslimanske večine, ki ni grška.

Angleška bela knjiga o zvezah Nemčije z sinfajnovci. Angleška vlada je izdala belo knjigo, ki vsebuje tajne dokumente, ki naj dokazujejo zveze Nemčije s sinfajnovci med vojsko. Med temi se nahaja pismo irskega vojvode v Ameriki, ki pozivlja Nemčijo, da Irce pomaga in preskrbi orožje za vstajo. Pri tem se je posebno udeleževalo nemško poslanstvo v Washingtonu. Potem, ko so napovedale Združene države Nemčiji vojno, se je prenesla zveza s sinfajnovci v Madrid. V beli knjigi se trdi, da so prinesli nemški podmorski čolni propagandne spise na Angleško.

Angleži in Nemci po vojni. Pri prihodu nemškega parnika „Elsa“ v London je prišlo do izgrediv, ker je parnik razobesil nemško zastavo. Občinstvo je zavzelo napram posadki skrajno sovražno stališče in jo prisililo, da je nemško zastavo umaknila.

Rumunija proti boljševikom. Rumunsko vojno ministrstvo objavlja, da veš o rumunski mobilizaciji ni resnično in da izvira najbrže iz tenedencioznega boljševiškega vira. Vendar pa je pripravljena na ruski meji dovolj četi, ki jamčijo za varnost zemlje proti močnim ruskim poizkusom, da bi preseletili Rumunijo in vdrlj vanjo.

Tudi južnoameriški socialisti odklanjajo komunizem. V Bahiji se vrši braziljski socialistični kongres. Pri denarnem glasovanju so ostali komunisti v manjšini za več kot tisoč glasov delegatov. Pridružitve južnoameriških socialistov tretji internacionali, je bila z ogromno večino glasov odklonjena.

Umik Amerike. „Messagero“ poroča iz Washingtona, da deluje predsednik Harding na to, da se takoj reducirata ameriška vojska. Tudi namerava sklicati konferenco, ki se bo počela z razoroževanjem vojske v obce.

Po svetu.

Za ohranitev dalmatinskih starin. Po nasvetu umetniškega odeljenja je ministertvo notranjih del potrebno ukrenilo, da se ohranijo umetniške starine v Dalmaciji.

Izjave voditeljev angleškega delavstva. V Prago so prispeli soc. dem. voditelji angleškega delavstva Thomas, Adamson in Shaw, da prouče socialno-gospodarske razmere v republiki. Izjave najtreznejših delavskih voditeljev, ki mislijo realno in se ne udajajo raznim utopičnim nemožnostim, so tudi za nas poučne. Thomas, tajnik zveze rudarstva, pozivlja delavstvo k razumni politiki, da si z njo obrani izvojevano svobodo. Adamson pravi, da si mora vsak narod svoje razmere urediti tako, kakor jih sam potrebuje. Posnemati tuje vzgiede, ni zdravo. Tretja (moskovska) internacionala vzgaja zločinom. Shaw, znan delavski parlamentarni zastopnik, se ostro izraža proti tajni diplomaciji. Narodi si morajo medsebojno pomagati. Socializem more biti stavljen samo na intelektualno naobrazbo, na demokracijo in na resnično svobodo. V Rusiji se vzdružuje nadvlada ene stranke na površju z nastilnim zatlačevanjem svobode drugih. Tretja internacionala je predstavljateljca nasilja in brezobzirnega uničevanja vsega, kar hoče zidati na razvaline.

Velik požar v Petrogradu. V Petrogradu je divjal v božičnih praznik velikanski požar, ki je uničil tiskarno vladnega lista „Izvestija“ in močno poškodoval tiskarno „Krasnaje Gazete“. Po trinajsturnem težkem delu se je posrečilo ogenj pogasiti. Požar je bil zaneten našč.

Dedščina neznanega pradedu. Nek pristaniški delavec v Wilhelmsbafnu v Nemčiji je prejel te dni radostno vest, da je prispela zanj dedščina iz Amerike v znesku 30 milijonov mark. Najbolj čudno je to, da je tisti, ki je dedščino zapustil, umrl že pred 120 leti. V svoji oporoki je odločil, da dedščina pripade članom rodbine ter unukom ter praukunom te rodbine, izplača pa se šele čez 120 let z obrestmi vred. Meseca decembra je ptekel rok 120 let.

Redovnik-trapist se je oženil. Bivši redovnik trapist, pater Albert, član ugledne obitelji v Filadelfiji, se je te dni oženil z gospodično Marijo Leno Geneis. Pri poroki je ženin izjavil, da je star 52 let, nevesta pa 48. Stanovale bosta na nevestinem posestvu v Virgiji. Zenin je bil 30 let v samostanu trapistov Gedzemani v državi Kentucky. Močlal je dolgo vrsto let, kakor to predpisuje red trapistov. Pred letom dni je izstopil iz samostana z motivacijo, da je „protestantska oblika cerkvene organizacije prava in originalna cerkvena oblika“ ter da so ga spisi sv. Pavla, katere je študiral, dovedli do prepričanja, da celibat ni nikaka dolžnost za klerika.

Velik potres v Južni Ameriki. Iz Valparaisa javljajo, da se slede v Andah velikanski potresi, močnejši od onih v letu 1906, ki so porušili polovico tega mesta. Več gorovij v Andah se je vsedlo za celih 60 do 70 m višine in v daljavi 8 do 9 kilometrov. Mnogi vulkani, zlasti v Valle Ricca in Laimas bruhajo plamen do 300 metrov višine. Mnogo naselbin in vasi je s prebivalstvom vred popolnoma izginilo; več dolin je zasutih. Število ponesrečencev še ni znano.

Predavanje. V nedeljo dne 16. t. m. ob 10. uri popoldne bo predaval na tukašnji univerzi g. univ. prof. dr. Karol Ozvald o enem najvažnejših vprašanj naše dobe, „O vzgoji in vzgojevalcih“. Vstopnina običajna.

Javno predavanje na univerzi se vrši danes 14. t. m. ob 8. uri zvečer. Predava g. univ. prof. dr. F. Veber: „Telo in duša“, kot IV. del celokupnega cikla: „Telo in duša“.

„Zenit“, internacionalna revija, začne izhajati s 1. februarjem v Zagrebu. Njen zmesel je umetnost in kultura. Izdaja in ureja Ljubomir Mitić. Naroda se pri uredniku Ljubomiru Mitiću, Zagreb, Hatzova ulica 9/1, levo.

„Lovca“, glasilo slovenskega lovškega društva sta izšli ravno kar številki 1 in 2. Ta edini slovenski lovsko-priradopični list je pisan v lepi slovensčini in prinaša poleg aktualnih članov tudi mnogo slik. Naročnina znaša letno 60 kron. Prvi številki imata sledečo vsebino: M. Hanzlovsky: Obrijs lovškega živaloslovja, dr. Stanko Bevk: Naše podnevne ujede, Evgen Krizaj: Mladinske telme, dr. Fran Ogrin: Lov in lovsko pravo v povojni luči, inž. A. S.: Zakoniti predpisi glede zaprejške lovškega varstvenega osebja, Milan Pugelj: Lov na moža. Iz lovškega optrnika. Mala oznaniila. Družba lovov.

imeli vedno isto povest? —

Branko Popović, inspektor umetniškega odeljenja ministrstva prosvete je odšel v Gradec, da pregleda in odkupi slike najstarejšega srbskega slikarja Danijela Petrovića.

Slike Branka Jeltića. Ministrstvo prosvete je odkupilo za ceno 2000 dinarjev slike pokojnega slikarja Branka Jeltića, ki je padel junaške smrti na solunski fronti.

Fr. Dejregger y. Umrl je mož, ki je bil dalj časa eden najpopularnejših nemških slikarjev. Njegove slike iz tirolskega narodnega življenja so bile svojčas silno priljubljene ter so budile ne samo spoštovanje do avtorja, ampak tudi zanimanje za njegovo domovino. Sedaj je bil kajpada Dejregger skoraj pozabljen. Nastale so nove struje, ki jim on ni hotel pa tudi najbrže ni mogel slediti. Rojen je bil leta 1835 kot sin kmetice v Eronachu na Tirolskem. Začel je kot pastir z rezljanjem lesenih kipov. Ko so ga „odkrili“, so ga poslali v Innsbruck, kjer je pa prešel na ter začel slikati. Pravo umetniško izobrazbo je dobil šele v Monakovu in v Parizu.

Iz gledališke pisarne. Izprememba repertoarja v dramti: v soboto dne 15. t. m. Smrti ples I (izven), v nedeljo dne 16. t. m. Smrti ples II (izven). Premijera „Školjke“ bo v sredo dne 19. t. m. za red C.

Prosveta.

„Hudožestveni teatr“.

Literarni večer, ki nam ga je prireditel „Hudožestveni Teatr“ kot svojo poslovilno predstavo, je bil kulturni dogodek prve vrste, ki ga menda Ljubljana še ni doživela. Ruski umetniki so dali v kratkih potezih, v izbranih primerih in vzgledih vse, kar nam more nuditi umetnost. Globoko zamišljene recitacije Puškinove lirike, ki jih je izvedla z naravno in premišljeno neznostjo gospa Čehova, dramski prizori iz Cezarja, ki jih je odigral Kačalov v maniri, ki je v klasičnih igrah bila doslej pri nas neznan; potem veličastna scena iz „Ivana Groznega“ (Kačalov), pretresljiva slika iz življenja (Maupasantov „Pristan“), ki sta jo izvajala z naravno realistično Orlova in Bakševjev; prijazna in prikupljiva komedija J. Londona „Nenravna žena“, ki jo je dala Orlova s tako naivnostjo in ljubeznijo, ki je mogla le v življenju in ne na odru. A vrhunec vsega so bila prednašanja treh insceniranih Čehovih povesti (Dober konec, Pozabil, Kirurgija), ki so bile odigrane s tako resničnostjo, da je občinstvo — ako tudi mogoče ni moglo slediti tekstu — uživalo Če-

hovo umetnost tako, kot jo mora uživati, in lahko rečemo, da smo Čehova spoznali šele v teh dnevih, ko nam ga je pokazal „Hudožestveni Teatr“. — V vsi svoji odkritosrčnosti moramo biti hvaležni upravi našega gledališča, da nam je te tri večere, ki se k njim še povrnemo, prekrbelo tak užitek, ki se ga bo spominjalo ljubljansko gledališko občinstvo s sveto pobožnostjo. Skoro četrte ure je trajalo na koncu predstave slovo, občinstvo ni moglo zapustiti avditorija, ni se moglo ločiti od odra, ki je na njem gledalo to, kar vidi v vsakdanjem življenju vsak dan! — Le ena naša želja je, da pozdravimo še Hudožestvenike na našem odru.

Iz umetniškega sveta.

Kipar Dolinar se je vrnil bolan iz Amerike. Smrekar je težko bolan v nekem graškem sanatoriju. Kaj mislite pri takih vesteh nasprotniki stanovske organizacije v Sloveniji? Kaj pa, ko bi vas čakala ista usoda, česar bog ne daj.

Zaključek umetniške razstave v Mariboru. Prireditelji te razstave se „brez kometarija“ pritožujejo, da je bilo samo 2555 posetnikov, da je od 184 slik bilo prodanih samo 28 in da je deficita okoli 20.000 kron. Čemu še kometarja? Saj smo Slovenci v Mariboru kakor v Ljubljani. Pri nas, ki smo tako kulturni, imajo deficit razstave, ne gre nihče v Narodno galerijo itd. V Zagrebu pa se računa pri razstavah s stotisoči. To da misliti. Samo skupno organizirano delo in dobro razvito solstvo, ki bo usadilo v mladini ljubezen do umetnosti, bo polagoma ustvarilo druge razmere. Groharci naj zato ne obupajo, kajti stopili so na pravo pot, ki jih bo gotovo še dovedla do cilja!

O delih Rudolfa Marčiča, ki je v družbi osjeških slikarjev razstavil svoje slike v Osijeku in ovem Sadu, piše kritik Šumanović v „Jugu“, da izražajo zadovoljno radost zdravega človeka, da pa njegove slike učinkujejo bolj na oko nego na srce. Novosadsko „Jedinstvo“ pa prinaša oceno, v kateri pravi o Marčiču, da je lep talent, ki s svojimi, nekoliko sladkastimi krajnami izdaja dobrega rutinijera, a se rad sam ponavlja in vzbuja tu pa tam razne reminiscence.

Hrvatski umetniki so z lepim uspehom razstavili v Zenovi. Da ne bo nepotrebnih zbadljivk zaradi neudeležbe slovenskih umetnikov, ki posedajo baje samo po kavarnah, naj omenimo, da je treba za udeležbo pri inozemskih razstavah denarja, in sicer še precej lepih svotic. V Zagrebu so pri vladi osebe, ki jim je razvoj hrvatske umetnosti pri srcu in ki najdejo tudi potrebna sredstva za podpiranje umetnosti. V Ljubljani pa... Pa kaj bi pre-

Domače vesti.

Ljubljana, 13. januarja 1921.

• **Politični klub JDS** ima odborovo sejo v petek dne 14. januarja zvečer ob polsturi uri v Tajništvu JDS, Narodni dom. Odborniki naj se blagovolijo seje zanesljivo udeležiti.

• **Zivela Jugoslavija!** Na Silvestrovo je italijansko orožništvo v Planini na Notranjem sklicalo vse posestnike v občinsko pisarno, kjer naj bi glasovali, ali hočejo pripadati Jugoslaviji ali Italiji. Zbrali so se polnoštevilo in vsi soglasno glasovali za Jugoslavijo. Vrtli notranjski rojaki!

• **Italijanska vlada** in visokošolci iz zasedene Slovenije. Italija, ki nam je s svojo grabežljivo roko odtrgala najboljši del Slovenec, dobro ve, kaj pomeni narodu inteligencija. Zato se prav nič ne briga za one svoje visokošolce iz zasedenega ozemlja, ki študirajo po univerzah v tujini. Računa pač popolnoma pravilno: kadar bo narod brez izobraženec, bo lažje obračunati z njim. V sami Pragi na pr. je 2/3 slovenskih dijakov samo učitav iz zasedenega ozemlja, ki ne uživajo od Italije prav nikake podpore. Njih materijelno stanje ni za vidanja vredno. Po bratovsko si dele z ostalimi slovenskimi dijaki v skupni, popolnoma nepolitični, strogo ekonomski „Slovenski dijaški zadrugi v Pragi“, križe in težave dijaškega življenja. Kdor uvidi, da besede prazne ne zaležejo nič in da je treba tu z dejanjem nastopiti, se mu nudi prilike dovolj, da aktivno sodeluje in stekel si bo vrhu tega še hvaljeznost dijaštva. Prispevke je poslati na: Jadransko banko v Ljubljani, na račun „Slovenske dijaške zadruge v Pragi.“

• **Iz Meziške doline** smo priobčili te dni dopis, v katerem se nahajajo ostri očitki na naslov nekega naučitelja. Sedaj se nas opozarja, da je s tem naučiteljem mišljen g. J. Macarol v Dravogradu. Mi poznamo g. Macarola kot zaslužnega solnika in narodnega delavca, do katerega tak očitek ne seže in ki je po našem prepričanju vzvisen nad vsakim obrekovanjem, da bi njegovo zadržanje bilo protinarodno ali protidržavno. G. Macarol si je v boju za plebiscit stekel že posebnih zaslug in bi nam bilo izredno žal, če bi se žutil vsled onega dopisa v našem listu po krivem naprednega.

• **Odtrito priznanje.** „Domoljub“ omenja neki članek dr. Zerjave v „Domovini“, kjer je rečeno, da je največji sovražnik slovenskega naroda rimski klerikalizem. K temu pa „Domoljub“ petičito dodaja: „Ker je rimski klerikalizem to, kar Katoliška Cerkev, potem vemo, pri čem da smo!“ Potem pa res ni prav nič čudnega, ako se pojavlja po vsem svetu odpor proti Katoliški cerkvi, ki je po „Domoljubu“ istovetna z onim rimskim klerikalizmom, ki ga Slovenci tako dobro poznamo!

• **Zahvala.** Navajen sem bil dati, sedaj se moram navaditi — jemati. To je križ! V svesti, da se ne spodobijo duhovniku, vmešavati se v strupene stranske politične boje, služil sem vestno in svojemu stanovskemu poklicu, zato sem pa zaslužil — razrešitev iz duhovniške službe in s tem združeno stradanje, oziroma smrt od lakote... Nahajajo pa se še blaga srca, ki hočejo, da se ne spolnijo nakane naših nesrečnih brezdomincev in med ta blaga srca so se uvrstili nekateri plemeniti Senčurjani, ki so mi poslali s svojimi restitkami tudi lepe noveletne darove. Hvala vam dobri rojaki! Bog povrni obilo! Na Visokem pri Senčurju, dne 5. januarja 1921. — Anton Berce, župnik v pregnanstvu.

• **Rovarenje.** Preiskava, ki jo je uvedla beogradska občinska uprava proti komunistom tujih narodnosti v naši državi, spravlja trditve naših komunistov, da nimajo v svojih vrstah nobenih tujih agitatorjev, v jako čudno luč. Te dni je bilo namreč na podlagi preiskave aretiranih več oseb. Z zaplenjenih dokumentov izhaja popolnoma jasno, da so imeli naši komunisti zvezo z inozemstvom. Pri A. Jancsiu, bivšem komisarju za časa Bele Ku na na Madžarskem, so našli izrežek iz nekega madžarskega lista, vstaj v klobuk, ki našteva njegova „junaštva“ za časa boljševiškega gospodarstva na Madžarskem. Tako je ukazal plenjenje trgovin in sam vodil tolpo, ki je imela nalog, da opleni zlasti draguljarske trgovine v Budimpešti. Oblasti so zaplenile pri njem zlatnine za veliko vrednost.

• **Narodne garde.** V samoobrambo proti propagandi tujih in domačih protidržavnih elementov, so se začele v posrednih krajih naše države ustanavljati narodne garde, ki imajo nalogo, s silo v kafi udeležiti vsak protidržavni pokret in z vsemi sredstvi podpirati državo v izvrševanju odredb proti protidržavnemu delu. Prve take garde so iz lastne pobude ustanovile povodom zadnjih komunističnih nemirov v Bos-

ni bosenski dobrovoljci, ki so skupaj z vojsko in žandarmerijo zadušili komunistični pokret. Enake garde se sedaj ustanavljajo posebno v Vojvodini. V Pančevu in Banatu stoji pod orožjem oddelek 120 dobrovoljcev, ki stoji na razpolago državni upravi, v Novem Sadu je ustanovljena „Narodna Obrana“, ki ima nalogo, razširati svoje delovanje po vsi Vojvodini. Po vseh krajih se ustanavljajo oddelki narodne garde. Po vsi Vojvodini so objavljeni proglasi „Narodne Obrane“, ki se v njih pozivljajo vsi, ki hočejo delati za osvoboditve in ujedinjeno domovino, da se strnejo v močne vrste, ker potem bo obračun z notranjimi in zunanjimi sovražniki našega narodnega in državnega edinstva jako lahek. V istem zmislu je izdala tudi vojvodinska dobrovoljska organizacija proglas narodu, v katerem izjavlja, da delo dobrovoljcev še ni končano, „ker na isti način, kot smo obračunali s sovražniki na fronti, moramo obračunati s sovražniki v naši zemlji!“

• **Iz uradnega lista.** Uradni list deželne vlade za Slovenijo objavlja v št. 4. uredbu o ustroju ministrstva za narodno zdravje ter pravilnik o izboru, sprejemanju, dolžnostih in prejemkih vojaško-državnih štipendistov za študiranje pravnih nauk na naših domačih univerzah zaradi popolnjenja sodne stroke v vojski.

• **«Svetovna vojna v pesmih in slikah»** začne izhajati v današnji številki ljudskega naprednega tednika „Domovina“. Karikature so zelo zanimive. One in pesmi vzbujajo smeh in so ostro satirične ter jih bodo vsi prav radi čitali.

• **Za Jugoslovensko Matico** je prejel upravnništvo Jutra od tarokistov v gostilni Kočevar na Vrhniki 60 K, od vesele družbe istotam pa 140 K, skupaj 200 K.

• **Koroški odbori.** Z ozirom na javna vprašanja, komu naj Koroški odbori izročijo svoje premoženje, tajništvo društva „Gospodarski Zvon“ ponovno pozivlja vse Koroške odbore, da obnovijo svoje delovanje in da se izvolijo obrniti zaradi nadaljnjih pojasnil na pismo „Gospodarskega Zvona“ v Ljubljani, Dalmatinova ulica št. 15.

• **Dr. Ploj izgubil svoj kovčeg z uradnimi spisi.** Dr. Miroslav Ploj, član jugoslovske delegacije v reparacijski komisiji na Dunaju, ki je bil te dni poklican v Beograd, je vračajoč se na Dunaj izročil v Beogradu svoj kovčeg z uradnimi spisi postreščku št. 38 z naročilom, da ga nese na kolodvor. Postrešček je s Plojem v kovčegom oddal tudi priljago nekega Rusa, ki je potoval v Zagreb. Kovčeg pa ni prispel v Zagreb. Policija vodi preiskavo.

• **Državni koledar.** Na vprašanje posameznih komendantov, po katerem koledarju se imajo držati o priliki čestitk kraju in prestolonasledniku k novemu letu, je vojni minister pojasnil, naj se ravnuje po sedanjem državnem koledarju brez ozira na datum božičnih praznikov.

• **Pristojbine vidiranja potnih listov za Italijo.** Italijansko poslanstvo v Beogradu je obvestilo našo vlado, da je italijansko ministrstvo zunanjih zadev določilo kot pristojbino za vidiranje potnih listov za Italijo znesek 20 lir v zlatu, to je 120 dinarjev ali 480 kron.

• **Nov šef mornariške intendature.** Intendantski major Stjepan S. Dumić imenovan je za šefa intendantskega oddelka odeljenja za mornarico v vojnem ministrstvu.

• **Naši akademiki v tujini za državno edinstvo.** Udruženje jugoslovske akademikov v Toulouseju in Francoskem je poslalo predsedniku konstitucije dr. Ribarju nastopno brzojavko: „Izvolite Vaše osebe za predsednika ustavotvorne skupščine in govor, ki ste ga imeli povodom otvoritve konstitucije, sta nam ojačila naše nade v skorajšnjo in srečno konsolidacijo naše države. Zahvaljujemo se vam za invalo, ki ste jo izrekli na tako plemenit način srbski vojski. Ziveli Srbi, Hrvati in Slovenci! Zivel kralj Peter I! Zivel regent prestolonaslednik Aleksander! Zivel prvi predsednik ustavotvorne skupščine!“

• **Skandali v frančiškanski cerkvi v Subotici.** Iz Subotice javljajo: Minuli teden so se dogodili v frančiškanski cerkvi v Subotici veliki skandali, ki se zdaj bavi z njimi policija in državno pravništvo. Že dalj časa se je govorilo po Subotici, da v svojih pridigah hujšajo madžarski frančiškani proti naši državi in poveljujejo Horthyjev režim na Ogrskem. Preteklo nedeljo, ko je neki frančiškan zopet hujkal, je nastalo v cerkvi glasno protestiranje, ki se je razvilo v kričanje, tako, da je moral frančiškan prekiniti pridigo. Ko

so se popoldne ponavljali enaki prizori, ki se so končali s pretepom v cerkvi, je posredovala policija, ki je aretirala nekaj dijakov, ki so ugovarjali madžarskemu fratr. Subotički akademiki so nato predložili policiji stenografske zapisnike raznih pridig, ki so v njih frančiškani hujskali proti naši državi. Na podlagi teh zapisnikov in zaslišanj priča, ki so potrdile, da so frančiškani dosledno hujskali proti naši državi, je državno pravništvo uvedlo preiskavo proti frančiškanom. — Občinstvo je zaradi teh dogodkov jako razburjeno in zahteva od policije, da prepove frančiškanom pridigovati, sicer bo narod sam preprečil protidržavno propagando v cerkvi.

• **Švicarski konzul v Zagrebu.** Vlada je izdala eksekutur Juliju Schmidlinu, honorarnemu konzulu švicarske republike v Zagrebu za področje Hrvatske, Slavonije in Slovenije.

• **Kinematografi.** Finančno ministrstvo namerava dosednji kinematografski davek znižati za 20 do 30 odstotkov.

• **„Sokol“ v Čakovcu** priredi dne 15. t. m. v prostorih jugoslovske Citalnice javno telovadbo, pozneje ples. Društvo je eno najbolj marljivih v mariborski župi in je zato želeli, da se sosedna bralska društva udeležijo veselice v čim obilnejšem številu.

• **Na progi Zajčar-Paracina** je skočil vlak s tira. Vlakovodja je bil na mestu mrtev, več oseb pa je bilo ranjenih.

• **Mina ubila šest ribičev.** V Prigradi na otoku Korčuli se je prigradila velika nesreča. Z mrežo, ki je bila nastavljena ribam, so potegnili ribiči iz morja mino, ki je bila že popolnoma zarjavela. Ko so ogledovali mino, je eksplodirala ter ubila vseh šest ribičev, ki so se nahajali okoli mine.

• **Mariborski novi vladni komisar** Ivan Poljanec prevzame svoje posle dne 15. t. m.

• **Invalidom in vdovam v Mariboru:** Centrala vojnih invalidov v Ljubljani priredi v Mariboru 16. t. m. ob 10. uri dopoldne v restavraciji Fuchs v Jurčičevi ulici št. 17 predavanje. Vabijo se vsi tovariši in tovarišice, posebno pa invalidi inteligenti, ki jih naša organizacija jako pogreša. Poroča tovariši Belin iz Ljubljane.

• **Gleda carinarskega postopja v Celju** so zadnje čase časopisi priobčevali vesti, da ga nameravajo zgraditi v Dolnji Hudičini, torej precej izven mesta, in naglašali, da bi bila to velika gospodarska škoda za celjske trgovce. Temu nasproti moramo ugotoviti, da konzorcij, ki je dobil koncesijo za zidanje postopja, od sedaj še ni nič odločil, ampak so se samo razmotrivali razni načrti. Koncesionarji bodo hvalile vsakomur, ki bi predložil kak nov načrt, da se stvar razbistri. Celjski nemški listič je spjel stvar seveda na nacionalno polje, ker ga jezi, da niso Nemci prodri s svojim zahrbtnim namenom, da bi prehiteli Slovence in tako zopet pokazali svetu, kakor da imajo samo oni zmisel za praktične gospodarske potrebe.

• **Fotografski atelje V. Picka** v Celju je prevzel slikar in fotograf A. Černe, ki je strokovnjak zlasti v povečanju slik ter se je izobrazil na prvih tu- in inozemskih ateljejih.

• **Posamezni celjski odjemalci** trbovelskega premoga so že dobili pismo obvestilo, da se bo z 12. t. m. trbovelski premog podražil! Kdo je dal družbi to pravico, ko se še komisija ni sestala?

• **Opozarjamo člane in članice** na redni občni zbor S. K. Jadrana v soboto 15. t. m. ob 20. uri.

• **Začasni pravilnik za brivnice.** Ker je pravilnik o brivnicah št. 604, Ur. l. 136 z dne 22. avgusta 1919, zaradi velike draginje alkohola in drugih potrebščin začasno neizvedljiv, oziroma ker bi bilo le mogoče povišajo brivske take, ga je zdravstveni odsek za Slovenijo in Istro na prošnjo Deželne zadruge brivcev, frizerjev in lasničarjev preklical. Zato pa je dogovorno z imenovano zadruzo izdal „Začasen pravilnik za brivnice“ in „Spomenica o lišaju v bradi in lasih“, po katerih je odsihodob strogo postopati in ki morata biti na vidnem kraju nabita po vseh brivnicah.

• **Zopet nov roparski napad pri Ormožu!** 10. t. m. zvečer so prišli v železniško čuvajnico št. 29 pri Ormožu štirje neznanci. Čuvajeva žena, mati 10 otrok, je bila sama doma. Možje so zahtevali denar, nakar jim je nastavila žena samokres, katerega pa so ji vzele iz rok, jo z nožem na prsih močno ranili in nato izginili brez sledu. — To je pa že res od sile! To je v kratkem že drugi napad v tem kraju!

Gospodarstvo

Likvidacija vnovčevalnice za živino in mast.

Danes se je zglasila pod vodstvom g. Franchettija pri poverjeniku Adolfu Ribnikarju deputacija obrtnikov, ki ga je prosila za pomoč v korist male obrti. Deputacija je opozarjala na visoke prispevke, ki jih morajo mojstri plačevati v bolniške blagajne za svoje namene. Veliko obrtnikov bo radi tega primoranih opustiti pomočnike. Oblasti še vedno nastopajo z vso strogostjo proti obrtnikom, ki se ne drže osemurnega delavnika, dasi je bilo po časopisju že razglašeno, da je ministrski svet ukinil osemurni delavnik za malo obrt. Deputacija je končno izrazila željo, naj bi se čim prej izvršile volitve v bolniško blagajno, ter zopet uvedlo pri bolniški blagajni poslovnanje, ki bi bilo za obrtnike ugodnejše, za bolniško blagajno samo pa cenejše in boljše.

Poverjenik Ribnikar je obljubil deputaciji, da bo dal predložene resolucije takoj preštudirati in da bo storil, kar bo mogoče, da se odstranijo nedostatk, ki ovirajo napredek male obrti in ogrožajo njeno obstojnost.

Deželna vlada je sklenila, da se vnovčevalnica za živino in mast kot državno podjetje opusti ter zavod takoj prične likvidirati. Likvidatorjem se naloži, da se radi prevzema obratov Vnovčevalnice pogajajo z mestno občino ljubljansko in s konsorcijem ljubljanskih mesarjev. Pri novem podjetju naj bi bila po možnosti udeležena tudi gospodarska organizacija javnih namenečev in producentov.

Vnovčevalnica za živino in mast je vojna ustanova, ki je v svojem začetku kot podjetje bivšega deželnega odbora proizvajala mnogo škode zlasti producentu. Proti njenemu poslovanju pa so se oglašili tudi protesti iz krogov konsumentov, ker so se njeni ogromni dobički porabljali večinoma v politične svrhe Šusterševce stranke. Mesarjem pa je bila Vnovčevalnica cel čas obstoja jako neprijetno konkurenčno podjetje, ki je bilo tem bolj izpostavljeno njihovim napadom, ker se je pod krepko državno zaščito in z neekonomičnim gospodarstvom kvarila obstojnost mesarske obrti. Po preobratu je Vnovčevalnica, ki je postala državni zavod, služila izključno koristim konsumenta, kar je pa bilo mogoče le tako dolgo, dokler je imelo to podjetje v Prekmurju za nakup živine posebne monopolske predprave. Prehod razmer v normalne mirovne razmere in vsak dan krepkejši nastop svobodne trgovine in konkurence je Vnovčevalnici sedaj prisilil v likvidacijo.

Kakor izvem, se za Vnovčevalnico zanima konzorcij mesarjev, ki bi lep obrat, ki ima na Zelenem hribu tvorniške prostore in priprave za izdelovanje mesnih izdelkov, sredi mesta pa veliko prodajalno, prevzel v svoje roke. Za podjetje se pa zanima tudi mestna občina ljubljanska, ki naj bi bila pri novem podjetju udeležena tudi s kapitalom, da se tako osnuje mešano gospodarsko podjetje z eminentno važnim javnim interesom. Vlada meni, da bi svoj vpliv nad novim podjetjem najlažje izvajala, ako se pritegne s primernim zastopstvom gospodarske organizacije javnih namenečev. Likvidacija obstoječega stanja ne prenese prevelikega in preneglega skoka. Ugodnosti, ki so jih sedaj uživali pri Vnovčevalnici javni namenečenci in siromašni sloji, se dajo polagoma likvidirati le pod zaščito privatnega podjetja od strani vlade in mestne občine.

Ni dvoma, da ima Vnovčevalnica, ako preide v privatne roke mesarjev, pred seboj prav lepo bodočnost Polozaj Ljubljane v Jugoslaviji je kakor našla usvarjen za veliki eksport mesnih izdelkov na jug in na sever. Veliko eksportno podjetje, ako se na njem krepko udeleži mestna občina, je pa edino sredstvo, po katerem je mogoče za stalno odpraviti v Ljubljani v mirnem času stalno na dnevnem redu stoječo draginjo mesa. Javnost opravičeno pričakuje, da niti mesarji, niti mestna občina ljubljanska kot poklicana varuhinja konsumentov, ne bodo zamudili ugodne in zadnje prilike vsvariti podjetje, ki ima vse predpogoje, da postane izvor zadovoljstva za mestno prebivalstvo in mesarski obrtni stan.

• **Povzdiga ribarstva v Sloveniji.** V svrhu regeneracije ribjih voda in povzdigo ribarstva v Sloveniji, je sklenilo poverništvo za kmetijstvo v Ljubljani z upraviteljstvom ribištva Kendo-ve graščine na Bledu dogovor, glasom katerega je dalo poverništvo upraviteljstvu gotovo količino postvrijh plemenk na razpolago proti temu, da prepusti upraviteljstvo poverjeništvu, oziroma interesom gotovo množino zaroda potučnih postvrijh, oziroma krizank, in sicer po znatno nižjih cenah, nego so tržne cene. Po dosedanjih poročilih bo spomlad razpolagalo podpisano poverništvo s približno 92.000 mladice po ceni 80 K za 1000 mladice, loco Bled. Naročila sprejema poverje-

ništvo za kmetijstvo v Ljubljani, Poljanska cesta št. 28 do najkasneje do 20. februarja t. l. Na poznejša naročila se ne bo mogoče ozirati.

• **Francoska trgovska korespondenca.** Prihodnji teden se prične privatni kurz za francosko-trgovsko dopisovanje, ki se vrši ob ponedeljkih, torkih in petkih od 6. do 7. ure zvečer v poslopiju I. državne gimnazije. Kurz traja 4 do 5 mesecev; vodi ga prof. dr. Fran Novak. Nekoliko predznanja francoskega potrebuje. Zaradi sprejema in drugih informacij se je obrniti do dne 17. t. m. ustno ali pismeno na voditelja kurza na državni realki.

• **Trgovina s sladkorjem.** Ministrstvo za prehrano in obnovno dežel objavlja, da je dovolilo sladkornim tovarnam v Osjeku, Novem Vrbsu, Crvenki, Velikem Bečkereku in Belmonostru, da smejo brez posebne dovolitve imenovanega ministrstva prodati sladkor trgovcem, in sicer vsaka tovarna do 100.000 kg. Posamezni trgovci ne more dobiti več, kakor 500 kg sladkorja in je dolžan ga prodajati porabnikom kvčjemu za 4 K dražje od tovarniške prodajne cene. Pri nakupu sladkorja se morajo trgovci izkazati s potrdilom, da so zadostili davčni dolžnosti v prejšnjem letu.

• **Železniška tarifna konferenca** Po vesteh nekega sarajevskega lista se bo vršila jutri v Osjeku železniška tarifna konferenca, ki se je udeležijo predstavniki vseh železniških ravnateljstev. Razpravljalo se bo o enotnem železniškem tarifu za celo državo.

• **Rudarska stavka v Sremsu.** Iz Beograda se javlja, da je v Vrbniku v Sremsu v tamošnjem premogovniku stopilo delavstvo v stavko.

Borza 13. januarja.

Zagreb, devize: London 535, Pariz 903, Berlin 210 do 212, Praga 170 do 172, Milan 525, Newyork 145. Valute: dolar 142 do 143,50, marka 202 do 204, leji 196 do 215, lire 517, avstrijske krome 23 do 24, napoleon-dori 460 do 465.

	denar	blago
Banka za Primorje	1045	1100
Trg. obrt. banka	258	263
Banka Brod na Savi	258	268
Jadranska banka	1825	
Jugoslavenska banka	595	600
Narodna banka	650	655
Hrv. eskomptna	1515	1525
Rečka pučka	495	505
Slavonia	1200	1250
Gutman	1450	1550
Praštadiona	915	9300
Eksploatacija drva	1550	
Narodna šumska ind.	725	805

Beograd, valute: dolar 36,50 do 36,75, franki 225 do 226, funti 134 do 138, lire 128 do 130, leji 49,50 do 50, marke 51,75 do 52,25, češke krome 41 do 43, avstrijske krome 5,50 do 5,80, drahme 280 do 285, napoleon-dori 119 do 120. Devize: London 138 do 144, Pariz 228 do 229, Praga 42,45 do 44, Dunaj 5,40 do 5,50, Berlin 52 do 53, Milan 129 do 130. Efektii: Narodna banka 2950 do 3000.

Dunaj, devize: Zagreb 475,50 do 479,50, Berlin 1006 do 1012, Budimpešta 120 do 122, Bukarešta 915 do 925, London 2585 do 2605, Milan 2400 do 2420, Newyork 662 do 665, Pariz 4255 do 4295, Praga 814 do 820, Sofija 792,50 do 807,50, Varšava 75,50 do 77,50, Zürich 10,775 do 10,825. Valute: dinarji 1899 do 1910, dolarji 683,50 do 687,50, francoski franki 4252,50 do 4292,50, švicarski franki 10750 do 10800, ogrske krome 121,50 do 123,50, leji 905 do 915, poljske marke 80,50 do 82,50, funti 2575 do 2595.

Avstr. kronska renta	9650
majska renta	97
Ogrska kronska	230
V. avstrijsko vojno pos.	76
Turske srečke	375
Kreditni zavod za trg. in ind.	420
Anglobanka	1169
Bankverein	1220
Länderbank	1743
Avstro-Ogrska banka	5590
Bosanska zemaljska banka	1086
Zivnotenska banka	3165
Državne železnice	5070
Lombarde	3149
Alpine Montan	5780
Praška železna industr.	13700
Leykam, papirnica	7400

Vremensko poročilo.

D.	Čas	Temper.	Vel. vet.	Nebes.	Rel. vlaž.
12. jan	7. ur.	781,6	81	sl. j. sp.	oblačno
13. jan	11. ur.	730,8	68	sl. j. sp.	oblačno
13. jan	21. ur.	730,0	103	sl. j. sp.	oblačno

Srednja včerajšnja temperatura: 4,4 — minimalna: -3,6
Vremenski napovedi: jutro, dalj. vreme
Solaste tabele od 7-12 ur. izdane ob 16 ur.

FRANK HELLER:
Prigode gospoda Collina.

Roman.

(Prevod iz švedščine. F. J.)

Te podrobnosti je Filipu povedal barkeeper na oglu in Filip se je spravil na delo. Ni pa našel Smedleyja doma, marveč gospoda Johnsona, njegovega oskrbnika, ki se je pa klical pravzaprav Jaensson in bil iz Sma-landije na Švedskem. Toda Filip je to izvedel šele kasneje. Johnson je bil Smedleyjev zaupnik in faktotum glede vsega, kar se tiče Bradford Mansions, le ne oddajanja najemnikom. Če je bil g. Smedley kvadratast, je pa bil zato Johnson ovalen. Vse njegovo kolosalno telo je ovalno, najbolj kolosalno so mu roke in noge, in najbolj ovalen obraz. Podočno kost mu štrli iz lica, ki je zagorelo menda še iz mladih let, ko je dečko bral maline. Oči so modre in vođene, lasje plavi ko predivo. Poleti nosi gospod Johnson belo obleko, zato izgleda natančno kakor švedska užigalica, z dolgim belkastim telesom in rdečkasto glavico. Ta gospod Johnson pa preživlja poletne mesece v Londonu, kaja čeprav je gospod Smedley trdil o njem: „To je gospod Johnson iz Norveške“, ga vendar ni nikdar vzel seboj na Norveško, v njegovo namišljeno domovino. Pustil ga je marveč v Londonu, da straži v gospodarstvi odtušnosti Bradford Mansions in sisanovanja najemnikov.

Na njegovo največjo jezo so Filipovi obiski pri gospodu Johnsonu in njegovem gospodarju ostali brez vsakega uspeha. Johnson je Filipa takoj opozoril, da mora izpolniti neke pogoje, če se hoče naseliti v Bradford Mansions. Biti mora samec in športnik. Drugi dan je Filip našel koleričnega gospoda Smedleyja doma. Ta si je Filipa ogledal skozi svoja očala in nato izjavil željo, da izve, ali je Filip samec. Filip je odgovoril, da večinoma.

Mr. Smedley, jezno: „Gentleman se nikdar ne šali s takimi zadevami!“
Filip: „Tudi jaz ne!“
Smedley: „Ali ste samec ali oženjen?“
Filip: „Samec!“
Smedley: „Kateri sport izvršujete?“
Filip: „Avtomobil!“
Smedley: „Žvižgam na to. Vprašam Vas, kateri sport izvršujete?“
Filip: „Avtomobil je moj jedini sport.“

Smedley, zarenči: „Sport... Avtomobil je sport... Vaš jedini sport... Ven, gospod! Avtomobilisti se hoče naseliti pri meni! Da me na mestu ne zadene Lap!“
Filip: „No, v tem slučaju bi se vendar mogel nasesti...“
Smedley: „Molčite, gospod, tudi ne, tudi ne! Za to sem že poskrbel v svojem testamentu. Ven!“
Filip: „No, pa srčno!“

Tako nekako se je vsilil njun razgovor in Filip je odšel globoko razočaran. In seveda hudo jezen na Smedleyja. Takšen nesramen majhen kvadrat! Ki dela s poštenim avtomobilistom, kakor z zločincem...! Pri bogu, to zasluži svojo kazen! Filip si je na tihem obljubil, da ga ne pozabi. Njegova jeza se je drugi teden še povečala, ko je izvedel, da je stanovanje oddano in sicer nikomur drugemu, kakor ravno onemu, radi kojega se hoče Filip izseliti iz Gothenburg Roada, namreč detektivu Kenyonu. Gospod Kenyon si hiše ni najel sam, ker mu sredstva niso dopuščala vkljub temu, da je priden športnik, — marveč skupaj z nekim prijateljem. Očitno je mož napredoval, odkar je ujel ponarejalce denarja, si je mislil Filip ironično, in dostavil si je, da je torej on, Filip, sam pomagal Kenyonu, da ga spravi ob lepo stanovanje v Bradford Mansions...

Razdražen vsled svoje smole se je Filip koncem junija poslovil iz Gothenburg Roada ter se previdno preselil v mirno ulico blizu Holland Parka. Tam je našel hišo, kjer so njegove zahteve bile tako na pol izpolnjene.

Čas je potekal. Filipa so njegovi opravi še večkrat pripeljali v bližino Bradford Mansions in vsakokrat je začutil kakor zblodljaj v srcu. Nekega dne je pa zapazil, da so vse hiše

prazne in da so na njih nalepljeni veliki beli popirji. Samo v hiši št. 5. ne. Pred to hišo je stal gospod Johnson iz Švedske ali kakor je pravil njegov gospodar, iz Norveške, in pušil svojo cigaro.

(Dalje prihodnjic.)

Sokolski tisk.

Naše Sokolstvo je do sedaj posvečalo vse premalo pozornosti sokolskemu tisku.

Število članstva v sokolskih vrstah je nenavadno hitro rastlo, zlasti v zadnjih letih se je počel dvigovati, ni pa rastlo temu enako število naročnikov na razne sokolske časopise in tudi sokolske knjige, brošure itd., niso bile med članstvom tako razširjene, kakor bi bilo v korist sokolski ideji. Zlasti pa je opaziti, da članstvo, ki ne zahaja v telovadnico in navadno tudi drugih stikov ne išče z ostalimi Sokoli, ni najti med naročniki sokolskih časopisov. Tuja jim je zaradi tega sokolska organizacija in tudi neznani so jim vsi ukrepi starešinstva, žup in društev. Posamezna društva store v tem oziru premalo, ker ne vedo ceniti velikega pomena našega tiska. Naša sokolska literatura je še majhna in dolžnost vseh sokolskih faktorjev je, da jo povečamo ter dobimo še mnogo prepotrebnejših knjig, ki nam jih danes manjka. Ako hočemo to doseči, mora pa pri tem delu sodelovati vse Sokolstvo — zlasti mora biti prva skrb naših društev, da se sleherna sokolska knjiga čim najbolj razširi med članstvom. Isto velja zlasti za naše časopise: „Sokolski Glasnik“ in „Sokolik“. Vsak Sokol, vsaka Sokolka in vsak član naraščaja bi moral biti naročnik na en sokolski list. Oni člani, ki ne morejo plačati članarine naenkrat, naj jo plačajo v dveh ali treh obrokih. Najbolj slabo situiran član sokolskega društva lahko žrtvuje na vsake tri mesece 15 K, t. j. vsak mesec 5 K. Dolžnost društev je, da to organizacijo podpirajo, in prepričani smo, da uspeh gotovo ne izostane. Vsako društvo naj priredi razen tega letno eno sokolsko prireditev, katere čisti dobiček naj porabi izključno za naročnino za sokolske časopise, katere potem brezplačno razdeli med najbolj neimovite brate in sestre. Vsako društvo bi si moralo nabaviti vse sokolske brošure, knjige itd. ter urediti sokolsko knjižnico. To je neobhodno potrebno, ako hočemo uvesti v naša društva nujno potrebno sistematično delo.

Starešinstvo Jugoslovenskega Sokolskega Saveza je sklenilo, da je dolžno

celokupno Sokolstvo v državi prvi teden v mesecu februarju, t. j. od 1. do 8. februarja t. l. razviti za naš tisk kar najživahnejšo agitacijo, nabirati naročnike za naše liste, brošure itd. Pozivljamo tem potom vsa sokolska društva, da izvrše do tega časa vse priprave, da bo uspeh tem večji. Pozivljamo zlasti vse one, ki lahko več žrtvujejo, naj naroče več iztisov in jih odstopijo manj imovitim bratom in sestram. Skrbite zlasti za to, da se list za naraščaj „Sokolik“ kar najbolj razširi med našo mladino. Sleherni brat in sestra se pa naj ta teden spomni sokolskega tiskovnega sklada pri Savezu. Darujte za sklad po možnosti; čim močnejši bo, tem uspešnejše bo naše delo.

Bratje in sestre, na delo za našo sokolsko stvar!

Pokojnine vojnih invalidov, vdov in sirot.

Z ustavitvijo izplačevanja naklonitev koncem meseca oktobra 1920. je ostala velika večina najpotrebnejših družin onemoglih invalidov in vojnih vdov z nepreskrbljenimi sirotami ob malenkostni vojni pokojnini brez najnujnejših sredstev za preživljanje. Pač je dobila deželna vlada v Ljubljani nalogo, da od novembra 1920. izplačuje dodatke po členu 14. „Uredbe o začasni pomoči invalidom in družinam padlih vojakov“ z leta 1920. Ti dodatki, ki naj bi bili nadomestilo za prejšnje naklonitve, znašajo, ako je podan dokaz siromašnosti, mesečno poleg dosedanjih penzij, ki jih izplačuje Voj. pok. likvidatura:

za invalida s 25 do 50 % invalidnosti 19 K;
za invalida s 76 do 100 % invalidnosti 10 K;
za invalida preko 100 % invalidnosti 30 K.

Za vsakega nepreskrbljenega otroka invalidovega do dovršenega 16. leta starosti po 8 K. — Sirote brez očeta in matere iz ene družine, bi dobivale: ako je ena — 48 K, ako sta dve, skupaj 72 K, ako so tri, vse tri skupaj 96 kron; vsaka nepreskrbljena sirota preko treh še po 8 kron. Družine padlih: z 1 do 3 članov, od katerih sta eden ali dva nepreskrbljena otroka, skupaj 40 kron mesečno; za vsakega nadaljnjega nepreskrbljenega otroka do dovršenega 16. leta še po 8 kron. — Invalidom in družinam, ki plačujejo za stanovanja najemnino, se povišajo navedeni osnovni dodatki za 25 %.

Te doklade so tako malenkostne, da jih ljubljanska deželna vlada ni mo-

gla priznati in jih tudi ni začela nakazovati, temveč pričela takoj akcijo pri merodajnih beogradske oblasti za primerno zvišanje doklad, ki bi odgovarjale sedanjim življenjskim razmeram. Dosedanji uspehi so povoljni in pričakovati moremo v kratkem tozadevne zadovoljive naredbe. Nove doklade bodo izplačane naknadno za vse mesece od ustavitve naklonitev dalje od Voj. pok. likvidature v Ljubljani. — Razumljive so pritožbe prizadetih strank, ki čakajo nestrpno na ureditev preskrbe, priznati pa morajo preskrbljenci tudi deželni vladi dobro voljo, da skuša urediti to zadevo kar najhitreje in čim najugodnejše. Potrpe naj torej še kratek čas, ker njihova stvar je v najboljšem teku.

Lastnik in izdajatelj

Konzorcij „Jutra“.
Odgovorni urednik Vit. F. Jelenc

Poslano.*

Gospodu policijskemu uradniku Karari v Murski Soboti.

Kot bivšemu jugoslovenskemu dobrovoljcu mi je sveta dolžnost Vas javnosti razkrinkati kot človeka neznajneža in veleizdajalca nad ono državo, v kateri službi se danes nahajate. Dobro se spominjate, da sva bila skupaj spomladi leta 1918. v Nozari Umbrici Italiji. Jaz sem bil dobrovoljec, Vi ste bili rajši avstrijski oficir, ker so se Vam aktivni stotniki bolj dopadli in Vam bili bolj značajni, kakor pa oni, ki so bili pripravljeni darovati svoj život za ujedinjenje našega naroda. Denuncirali ste nas dobrovoljce in nazadnje ste bili toliko neznajni, da ste vložili prošnjo za prenehanje iz jugoslovenskega logora v nemški — takrat ste izdali svojo narodnost in svojo državo. Gospod Kavara, ako imate še malo iskric poštenja, zapustite službo, katero danes vršite. Ako Vas ni bilo stid, blatiiti in grdit Srbiijo, imenovati nas dobrovoljce „velizdajalce“ in iskati si zavetišča raje pri Nemcih in Madžarih, sram Vas naj bo uživati danes dobroto od one države, katero ste izdali v momentu, ko ji je bila potrebna vsaka moralna in materijalna pomoč.

Upam, da si bodele drugod poiskali zavetišča.

Murska Soboti, 7. januarja 1921.

Franjo Čuček, učitelj
v Murski Soboti.

* Za vsebino je uredništvo odgovorno le v toliko, kolikor zakon zahteva.

Dobro ohranjene, skoraj nove predale za moko

(50 in 100 kg) in za olje s pločevinastim stojalom prodaj po nizki ceni

202 **A. Sušnik** 3-1
železnina, Ljubljana.

Knjigovodkinjo išče 183 3-3
družba „Jadran“, Ljubljana
Dunajska cesta 9.

Reflektira se le na prvovrstno samostojno moč z večletno prakso in znanjem dvojnega knjigovodstva.

Na debelo! Na drobno!
Trgovina z železnino
Breznik & Fritsch
Ljubljana, Cankarjevo nabrežje št. 1
priporoča svojo izredno bogato zalogo različnega železnega blaga po nizkih cenah!

Točna in solidna postrežba!

Amerikansko strojno olje

Olje, lahko, za vretena;
olje za transmisije;
olje, strojno za poljedelske stroje;
olje, strojno za teške stroje;
olje za avtomobile, lahko;
olje, izredno težko;
olje za cilindre;
olje proti prahu. 57 104-41

Glavna zaloga:
Medicakov & Zankl, d. z. o. z.
prej A. Zankl sinovi.

Sokolski kroj
dobro ohranjen, komplet, se ceno prodaj.
Peter Cepuder, krojač, Vidovdanska cesta 2. 201 2-1

Lepo posestvo
na Jesenicah se ugodno prodaj.
Enonadstropna hiša s šestimi stanovanji, obsežna gospodarska poslopja, sadni in zelenjadni vrt, osem minut od hiše, njive in travniki, gozd s planinskimi pašnikom ob planinski cesti. — Anonč. in inform. zavod Drago Beseljak, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 5. 197

STANOVANJE
z eno ali dvema sobama iščem, event. v novi hiši po današnjim razmeram odgovarjajoči stan rini. Brez otrok. Za takoj ali pozneje. Pišemno na Anončno ekspedicio Al. Matelliš, Ljubljana. 185 5-3

Izvežban mehanik
samostojen delavec, vešč vodstvu mehaničnih delavnic, izurjen v obratu, specializirani za razne tipe motorjev, išče primerno mesto. Nastopi takoj. Ponudba na naslov: N. Dimar, Domžale, poštoležeče 180 3-3

Friziranje dam in manicura
186 vsaki dan od 3. do 7. ure. 2-1

Olga Smerkol
začasno Ljubljana, Nunska ul. 19/II.

Oprava za gospode
fotelji, mize, omara za knjige, divan i. dr. se prodaj po zelo ugodnih pogojih. Anonč. in inform. zavod Drago Beseljak, Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5. 199

Mala družinica 198
štiri osebe, iz zasebno-uradniškega kroga, išče v svrhu nastanitve v Ljubljani skromno stanovanje s eno sobo in kuhinjo. Anonč. in inform. zavod Drago Beseljak, Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5.

HRVATSKI DRVOTRŽAC
list za šumsko gospodarstvo, trgovino i industriju drva. Izlazi 1., 10., 20. u meseccu. Pretplata godišnje K 120.—. Adresar industrije drva K 20.—, Zagreb, Strossmayrova ulica 6. 187 14-2

Nove knjige!

SIMON JENKO, Zbrani spisi.
Uredil dr. Joža Glonar. Cena K 42.—, po pošti K 2-60 več.

Anatole France, Pingvinski otok.
Roman. Broš. K 42.—, vez. K 52.—, po pošti K 2-40 več.

Cika Jova-Gradnik, Kalamandarija.
Pesmi za otroke. Vez. K 16.—, po pošti K 1-40 več.

Naročila na Tiskovno zadrugo v Ljubljani, Sodna ulica št. 6.

Vestne raznašalce, oziroma raznašalke
za novo ustanovljene okraje sprejme takoj
uprava „Jutra“, Sodna ulica št. 6.

Naročajte dnevnik „Jutra“!

„JADRAN“
d. z. o. z. 21 104-43
Ljubljana, Dunajska cesta št. 9
ima v skladišču in oddaja po najnižjih cenah:

Pšenično moko prvovrstno banaško, koruzo, oves, pšenične otrobe, pšenično moko za krmo, proseno kašo, ješpranj, sladkor beli suhi kristal, čečki v kockah, kavo, olje najfinjše namizno, riž, južno sadje vseh vrst, čaj Ceylon, dišave vseh vrst, sive besaneške zračno sušene, čebulo makovsko, orehe bosanske, petrolej salon-ski, belo čiščen, bencin v zabojih, sveče, sol morsko in nemško belo, testenine vseh vrst, kolinsko kavo in praženo ječmenovo kavo, kolomaz jamčeno oljnat izdelek v zabojčkih in škaticah vseh velikosti, mlo pralno, kristalno sodo, portland cement, čevlje moske, deške in ženske, trepžno ročno delo v vseh številkah, ter različno drugo blago. Oddaja se le v večjih množinah. Točna postrežba.

Naznanjamo p. n. občinstvu, da se je sporazumno s tvornicami **Železne industrije** v Jugoslaviji ustanovila

Centralna nakupovalnica starega železa
d. z. o. z.
s sedežem v Ljubljani, Gospodarska cesta 1 (fran Stupica).

Družba kupuje staro železo vseh vrst ter plačuje najvišje cene.
Opozarjamo p. n. občinstvo, da od 1. novembra t. l. kupujejo tvornice staro železo samo potom naše centrale.

14 3-3